

Az irodalomközpontúsághoz

Egy egész éven át folyt a vita Gáll Ernő *Monológ vagy párbeszéd?* című cikke (*Korunk*, 1969. 12) nyomán az „irodalomközpontúság“ kérdéséről, s érdekes — olykor szenvedélyes — hozzászólások hangzottak el más folyóiratok, sőt napilapok hasábjain is. Abban (s ez a lényeg) mindenki egyetértett, hogy a hazai magyar közművelődésnek az egész ország tudományos-műszaki változásaihoz és felemelkedéséhez igazodva valóban sokrétűen és sokoldalúan a korszerű ismeret-szerzés és szellemi alkotás minden terére ki kell terjednie, sok félreértésre adott azonban alkalmat az irodalom közszerepének a felmérése, főleg ami a szűkebb értelemben vett szépirodalom jelentőségét illeti.

Köztudomású, hogy nemzetiségi életünkben a szépirodalom különlegesen tudatosító és közvéleményformáló, hiszen félszázados eredményeivel, különösen pedig mai gondolatébresztő hullámveréseivel a pusztán esztétikai örömmön messze túlmenő közhatást ért el. Felesleges is bármily pro vagy kontra általános nemzetiségi jelentősége körül, s csak az egyes művek, irányok minőségi értékéről lehet szó, ami elsősorban az irodalombírálat és irodalomtudomány feladata. Ellenben arról beszélünk kell, hogy azt az impulzust, melyet szépirodalmunk sokszor egymaga sugároz, hogyan lehetne kiegészíteni és megsokszorozni a tudományos irodalom — egyrészt a bölcselet, társadalomkutatás, történelem, néprajz, művészettörténet, másrészt a reáltudományok — bővebb, alkotó és ismeretterjesztő bevetésével hazai magyar szellemi életünkben. Ez olyan célkitűzés, melyre minden elhangzott hozzászólás a sokszor ellentmondó érveken innen és túl lényegileg visszavezethető.

A *Korunk* eddig is erre a széles szellemi skálára — a modern műveltség teljességére — törekedett, és ahogyan szűknek találná a csak-poétaságot — ismerve és elismerve annak jelentős hazai magyar szerepét —, úgy hibáztatna bárminő olyan törekvést is, mely a figyelmet íróink szépművészetéről elfordítaná, s így a „humán“ és „reál“ műveltség szükségelt egységét eleve megbuktatná.

A vita nem zárható le, de új alapokra helyezhető a félreértések kirekesztésével, művelődési feladatainkra terelve a szót. Az eddig elmondottakból — kiszűrve a felesleges ellentéteket — megállapíthatjuk, hogy előtérben tulajdonképpen a tudományos érdeklődés kiváltása áll, a szépirodalom elérte tömegsiker rangján. Bizonyára jó úton járunk, amikor XXX. évfolyamunkra készülöben tematikánkat eddig szerzett tapasztalataink felhasználásával továbbra is a szépirodalomtól a tudományos irodalomig terjedőleg bontjuk ki, átfogó szerepet biztosítva a korszerűen megújuló marxí—lenini ideológiának minden téren, s beillesztve kérdéseinket és értékeinket a műszaki-tudományos forradalom világáramába.

Íróinkkal és szakembereinkkel együtt így szorgalmazhatjuk az egyes tárgykörök, kifejezési módok, irányzatok elvszerű szintézisét a romániai magyar közművelődés egyetemes igényei szerint, közéletünk szellemi körforgásába vonva értelmiségünk sokszor elszigetelődött gazdasági és technikai rétegeit is, akár mint szerzőket, akár mint olvasókat. Ezzel gyakorlatra váltjuk mindazt, ami a zajló párbeszédekben pozitívumként elfogadható, s közmegeértésre szolgál.

KORUNK